

Савчук Р.М.,
К.Ю.Н., доц.,
Івано-Франківський юридичний інститут
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Івано-Франківськ

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Запровадження в Україні воєнного стану вимагає не лише вирішення завдань, пов'язаних із запровадженням і здійсненням заходів правового режиму воєнного стану, але й здійснення оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів у сучасних реаліях і визначення напрямів її підвищення.

Із урахуванням виокремлених у доктрині адміністративного права основних напрямів підвищення ефективності правоохоронної діяльності в цілому [1, с. 13] та діяльності правоохоронних органів в окремих сферах, зокрема у сфері протидії економічній злочинності [2, с. 16] і тероризму [3, с. 72-73], до основних напрямів підвищення ефективності їх діяльності в умовах воєнного стану доцільно віднести такі:

1. Формування єдиної комплексної державної політики у сфері запобігання та протидії злочинності в умовах воєнного стану. У ході її створення потрібно звернути увагу на два моменти. По-перше, на сьогодні потрібно враховувати, що вона є не лише елементом політики у сфері боротьби зі злочинністю, але й невід'ємною складовою стратегії забезпечення національної безпеки. Це зумовлює її комплексний характер та доцільність включення до неї широкого кола як правоохоронних заходів, так і заходів економічних, інформаційних, пропагандистських, виховних, освітніх тощо. По-друге, в ході створення єдиної комплексної державної політики у сфері запобігання та протидії злочинності в умовах воєнного стану нею потрібно охопити як злочинність у всіх її проявах, що існували у довоєнний час, так і воєнні злочини, вчинені на території нашої держави.

2. Удосконалення нормативно-правової бази, що врегульовує діяльність правоохоронних органів в умовах воєнного стану. Зазначений напрям підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану підлягає здійсненню шляхом вжиття заходів, спрямованих на удосконалення, по-перше, правового статусу окремих правоохоронних органів шляхом надання їм додаткових повноважень щодо вирішення завдань, пов'язаних із запровадженням і здійсненням заходів правового режиму воєнного стану, а також ресурсного забезпечення їх діяльності, по-друге, механізму діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану, зокрема виконання ними тих або інших повноважень і забезпечення в ході їх виконання неухильного дотримання прав і свобод людини та громадянина, по-третє, механізму взаємодії правоохоронних органів між собою та з іншими органами державної влади, місцевого самоврядування, військовими формуваннями, засобами масової інформації, громадськістю, та забезпечення

належної координації правоохоронних органів, а також форм і методів взаємодії правоохоронних органів України із правоохоронними органами країн Європейського Союзу та їх співробітництва з Міжнародним кримінальним судом.

3. Розробка дієвої системи заходів протидії злочинності в умовах воєнного стану. Необхідність їх напрацювання М.В. Ковалів і В.О. Іваха пояснюють тим, що ефективність форм і методів забезпечення режиму воєнного стану багато в чому залежить від гнучкості та динамічності використання сил і засобів правоохоронних органів [4, с. 70]. Заходи протидії злочинності в умовах воєнного стану повинні бути дієвими, ефективними, становити у своїй сукупності систему та забезпечувати, з одного боку, вирішення правоохоронними органами покладених на них завдань, пов'язаних із запровадженням і здійсненням заходів правового режиму воєнного стану, а з іншого боку, забезпечувати неухильне дотримання прав та свобод людини і громадянина. Окрім того, вони повинні враховувати особливості протидії воєнним злочинам, у тому числі особливості режимів досудового розслідування та судового розгляду в умовах воєнного стану, відшкодування шкоди, завданої воєнними злочинами, тощо.

4. Посилення взаємодії правоохоронних органів між собою та з іншими органами державної влади, місцевого самоврядування, військовими формуваннями, засобами масової інформації, громадськістю, а також забезпечення належної координації діяльності правоохоронних органів. Наприклад, як вказує О.М. Коропатов, режим воєнного стану передбачає нові форми і методи взаємодії поліції та сил територіальної оборони, такі як: планування та розробка сумісних заходів, посилене патрулювання, супроводження відповідних вантажів (гуманітарної допомоги, вибухонебезпечних речовин, біженців, тимчасово переміщених осіб, зброї), вивчення та користування військовою зброєю, несення служби на блокпостах, охорона майна постраждалих осіб, охорона місць руйнувань, доставлення правопорушників, належне реагування на вибухонебезпечні речовини, обмеження руху транспорту на небезпечних напрямках, проведення навчань з представниками населення, охорона приміщень державних органів тощо [5, с. 129]. Поряд із взаємодією правоохоронних органів між собою та з іншими інституціями і координацією їх діяльності, посиленню підлягають взаємодія правоохоронних органів України із правоохоронними органами країн Європейського Союзу та їх співробітництво з Міжнародним кримінальним судом.

5. Підвищення рівня ресурсного забезпечення правоохоронних органів. Як і в довоєнний час, в умовах воєнного стану воно підлягає здійсненню шляхом розробки системи заходів, спрямованих на удосконалення кадрового, матеріально-технічного, організаційного та інформаційно-аналітичного забезпечення їх діяльності. Водночас, в умовах воєнного стану заходи, які охоплюються зазначеними напрямками ресурсного забезпечення правоохоронних органів, вимагають уточнення з урахуванням завдань, що пов'язані із запровадженням і здійсненням заходів відповідного правового режиму та підлягають вирішенню конкретним правоохоронним органом.

Поряд із цим, як зазначають Н.В. Медведенко та С.В. Медведенко, поточна ситуація вимагає від керівництва органів та підрозділів правоохоронних органів використання тактичних прийомів і стратегічних планів у діяльності цих органів з урахуванням умов воєнного стану, оптимізації організації несення служби правоохоронцями та водночас забезпечення прав працівників на відпочинок і на відповідний рівень заробітної плати з урахуванням навантаження та умов праці. Перед керівниками стоїть непросте завдання – забезпечення максимально ефективною та оперативною діяльністю органу, підрозділу, що знаходиться під їх керівництвом, з одночасним забезпеченням довготривалості такого процесу та наявності активного кадрового резерву, який можливо задіяти в будь-який момент [6, с. 201-202]. Відповідно, в умовах воєнного стану особливо гостро постає проблема оптимізації використання кадрового потенціалу.

Список використаних джерел:

1. Кчук А.М. Теоретико-правові засади правоохоронної діяльності в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. К., 2007. 20 с.
2. Габраелян А.Ю. Напрями підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів щодо протидії економічній злочинності. У кн.: Державне управління та адміністрування, сфера обслуговування, економіка та міжнародні відносини як рушійні сили економічного зростання держав XXI століття: колективна монографія. Вид. 2. Вінниця: Європейська наукова платформа, 2022. С. 2-18.
3. Трофімцов В.А. Шляхи підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів щодо протидії тероризму. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2015. № 16. Т. 1. С. 72-74.
4. Ковалів М.В., Іваха В.О. Діяльність органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2016. № 837. С. 65-70.
5. Коропатов О.М. Щодо взаємодії Національної поліції з органами територіальної оборони України. *Наукові проблеми запровадження правового режиму воєнного стану в Україні: сучасний вимір*: матеріали науково-практичного онлайн-заходу (м. Одеса, 29 квітня 2022 року). Одеса: Одеський державний університет внутрішніх справ, 2022. С. 128-129.
6. Медведенко С.В., Медведенко Н.В. Засади стратегічного управління в умовах воєнного стану в органах та підрозділах Національної поліції України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 1-2. С. 200-206.